

DÉLMAGYARORSZÁG

A MAGYAR KOMMUNISTA PART DÉLMAGYARORSZÁGI NAPILAPJA

Az első parasztforrádalom

Szabad ország szabad parasztjai mindig nagy ünnepnek, emléknappak kell hogy tartsák július 6-át. 1437-ben ezen a napon kötötték egységet Kolozsmonostoron az első nagyszabásúnak nevezhető parasztforrádalom vezetői uraikkal. Az elnyomott jobbágyok azelőtt is megmozdult itt-ott, amikor az ellentétek feltartóztatlanul felkelésbe sürgődtek össze, de szervezett, nagyobb tömegekben ekkor léptek fel először, mégpedig Erdélyben Budai Nagy Antal zászlaja alatt. A Felvidéken, Pozsony környékén ugyancsak ebben az időben Balázs bíró, a Nyírségben pedig Márton bíró szervezte a parasztságot. Maga a forradalom Alsó-Fehérmegyéből indult ki, rohamosan terjedt tovább és az oláh jobbágyok is hamarosan csatlakoztak az egyre dagadó seregekhez, szinte már előre bizonyítva Ady szavait, hogy „magyar, oláh, szláv bánat mindigre egy bánat marad”. Támogatták őket a köznemesek és a városi polgárok is, belátva, hogy az ő érdekük is elsősorban a parasztság, az elnyomottak mellé kötelezi őket.

Bábolna hegyénél megtörtént azután az összecsapás, amikor előzőleg az egyezkedésre kész jobbágyok követelték a földesurak táborában galád módon legyilkolták. Az igazság azonban mégis győzött! A hadiszerencse a parasztság táborának kedvezett és hajlandók voltak még ezután is az egyezkedésre. Így született meg 1437 július 6-án a kolozsmonostori egység. A parasztok nem kívántak sokat, pusztán legalapvetőbb emberi jogokat akarták biztosítani. Nem használták ki győzelmüket, mint uraik tették hasonló esetekben, hanem csak a püspöki tized kérdését akarták megszüntetni — amit Lépés György erdélyi püspök jogaival visszaélve csúnyán kihasználta ellenük — továbbá szabad költözködési jogukat és végrendekezési jogukat akarták biztosítani. Ennyi és semmi több nem volt a követelésük.

Ennek ellenében továbbra is hajlandók voltak az akkor „jogos” szolgáltatásokra földesuraknak, csupán a földesuri önkény egyszersmindenkori kizárását kívánták. Aczád Ignác nemrég elhunyt kiváló történészünk megállapítása szerint ez az egység Erdély gazdasági életét a legüdvösebben befolyásolta volna. A földesurak, főnemesek azonban ezzel is csak időt akartak nyerni, hogy kijátszhassák a becsületesen és őszintén megegyezni kívánó parasztságot. Az egység pontjait észük ágában sem volt betartani és Budai Nagy Antallal ezért újból felkeltek a parasztok. Most azonban csatát vettek és Budai Nagy Antal sorsa is az lett, mint a többi parasztforrádalmáré: testét darabokra vágták, társait karóba húzták. De mozgalmukat nem tudták megölni, mert utánuk is születek még Dózsa, akik harcoltak az elnyomottak emberi jogaiért, a társadalmi egyensúly gondolatáért, hogy végül is hosszú idők után 1945-ben megvalósulhasson a földreform Magyarországon és szabad parasztság éljen saját földjén, szabad országban.

A kolozsmonostori egyezménynek van egy ma is időszerű és érdekes pontja, még pedig a népparlament gondolatának felvetése. Legutóbb megegyeztek ugyanis abban, hogy az egyes tanyák, uradalmak, községek népe két-két szavazható embert választ és ezek az ugyancsak a nép által választott kapitányokkal évenként a Bábolna hegyén összegyűlnek, hogy elmondják esetleges sérelmeiket és megbeszéljék tenni-valóikat. Budai Nagy Antalék leverésével természetesen ez a szép terv is meghusult.

Emlékezzünk tehát a mai napon több mint 500 év látatából az első komoly egységre, amely a parasztság és urai között létrejött. Igaz ugyan, hogy

ez az egység is az ő „balek” magyar nép kijátszásával végződött, mert földesuraink és az ország főnemesei megszegették szavukat, de az emberi szabadság gondolata mégis továbbélt a magyar

nép széles rétegeiben és évszázadok alatt végül is győzelmesen kiterelődött.

Most, amikor ennek a kiterelődésnek korszakát kezdjük élni, sose

feledjük: élünk mindig szigorúan és következetesen azokkal a jogainkkal, amiket a Budai Nagy Antalok, a Dózsa és utódai a kommunista mártírok vérhullása szerzett számunkra.

Julius 29-én kezdődik a békeértekezlet

A külügyminiszterek megállapodtak az olasz jóvátétel kérdésében

(London, július 5) Miután a négy külügyminiszter szerdán este Trieszt és az olasz gyarmatok ügyében megegyezésre jutott, csütörtök délután a békeértekezlet végleges időpontjáról és az olasz jóvátételről tárgyalt.

Csütörtökön délelőtt a külügyminiszterhelyettesek felbecsülték mennyi ideig tartana a békeértekezlet végleges tervének kidolgozása. Mindenesetre annyi bizonyos, hogy a négy külügyminiszter a volt csatlós-államokkal kötendő békeszerződés előkészítése után Németország és Ausztria problémáit is megvitatja. Az angol sajtó és közvélemény igen elégedett az elmúlt két nap előrelépésével és erősen bízik abban, hogy még a megoldatlan kérdésekben is rövidesen sikerül megállapodásra jutni, úgy hogy ezzel az utolsó akadály

lyok is eltűnnek a békeértekezlet útjából.

A július végén megtartandó békeértekezleten előreláthatólag a következő nemzetek vesznek részt: Az Egyesült Államok, a Szovjetunió, Nagybritánia, Kína, Franciaország, Ausztrália, Belgium, Fehérorosz Szovjet Szociálista Köztársaság, Brazília, Görögország, Hollandia, India, Kanada, Új-Zeeland, Norvégia, Lengyelország, az Ukrán Szovjet Szociálista Köztársaság, Csehszlovákia, Etiópia, Jugoszlávia és Délafrikai Unió.

Illetékes körökből szerzett értesítés szerint a négy külügyminiszter július 29-ét tűzte ki a 21 nemzet békeértekezletének kezdő napján.

Ezután az olasz jóvátételi kérdésekre tértek át. Molotov kijelentette, hajlandó elfogadni Bevin által javasolt pótzáradékokat, a három pontból álló jó-

vátételt, ha a külügyminiszterek megállapodnak a következő három alapvető pontban: 1. Olaszország 100 millió dollárt fizet Oroszországnak, 2. Ez az összeg egyrésze a folyó olasz termelésből kerül ki, 3. A kifizetés időtartama, figyelembevéve a fizetési haladékkal szemben emelt orosz ellenvetést.

Bevin kijelentette, hogy a kölcsönös engedékenység kedvéért elfogadja Molotov első két pontját, noha a másodikról erősen idegenkedik. További engedményképpen hajlandó a fizetési haladék idejét 3 esztendőről kettőre leshatározni.

A külügyminiszteri értekezlet végül megállapodott az olasz jóvátétel kérdésében. Csupán a végleges szövegezés részletkérdéseinek megoldását halasztották el. Az ülést péntek délután 7 órakor folytatják.

Julius 15-től fokozatosan forgalomba kerül a forint

(Budapest, július 5.) Legkésőbb július 15-én megállapítják a simapengőnek és az adópengőnek a forinthez való

viszonyát. Július 15-től kezdve fokozatosan forgalomba hozzák a forintot.

Politizálhatnak a diákok

Tizennégyéven felül minden diák tagja lehet valamely párt ifjúsági csoportjának

(Budapest, július 5.) Nagy Miklós vallás- és közoktatásügyi államtitkár közlése szerint az 1946-48. iskolaév végéig lehetőleg minden magyar nevelő részt vesz olyan tanfolyamokon, amelyek demokratikus szellemben tájékoztatnak a politikai, szociológiai és a közgazdaságtudomány kérdéseiről.

A tanulóifjúság demokratikus nevelése érdekében az 1946-47. iskolaév elején, de legkésőbb 1946. december 31-ig minden iskolában, amely tíz vnelő idősebb tanulók nevelésével foglalkozik, módot kell adni arra, hogy a ta-

mulóifjúság megalakíthassa demokratikus jellegű önkormányzati szerveit. A tanulóifjúság 14 éves korig csak társadalmi jellegű egyesületekben vehet részt, 14 éven túl tagja lehet a pártok ifjúsági csoportjának.

A vallás- és közoktatásügyi minisztérium a politikai pártok vezetésének bevonásával gondoskodni fog arról, hogy a 15 évesnél idősebb ifjúság számára minél előbb jelenjenek meg olcsó fizeték a demokrácia aktuális kérdéseiről.

A munkáspártok tiltakoznak az ipartestületi demokratikus tisztviselők elbocsátása miatt

Ha létszámcsökkentésre van szükség, az igazoló bizottságok által reakciónak minősített tisztviselőket kell elbocsátani

(Szeged, július 5.) A Délmagyarország hírt adott arról a felháborító eseményről, amely az ipartestületben történt. Az ipartestület jobboldali vezetősége fittyet hányva a demokrácia legelőbb követelményeire, az elmúlt rendszerben kipróbált demokratikus gondolkodásu, az iparosság balszárnyát támogató tisztviselőinek felfoldott. Ezzel mintegy menedéket nyújtott Aczél (Alth) Irén és társainak, akiknek a jobboldalisága közismert minden szegedi előtt.

Ezzel a felháborító igazságtalansággal szemben a munkáspártok és a Délvidéki Iparosok és Kereskedők Szabad-szervezete egyöntetűen lép fel. Levelet juttattak el az ipartestület elnökségéhez, amelyben kérték a felfordítások

visszavonását. Kihangsúlyozták a levélben azt is, hogy anyag szempontból létszámcsökkentésre van szükség, mondanak fel a jobboldali tisztviselőnek, Aczél (Alth) Irénnek, a nyilas Veres Károlynak és a többieknek.

Tiltakozik a munkáspártok levele az ellen is, hogy a demokratikus tisztviselők ötven csak kétharmadát kapják a vezető állásban levő három jobboldali tisztviselő fizetésének.

A munkáspártok levele remélhetőleg jobb belátásra bírja az ipartestület elnökségét és nem várják meg, hogy a demokratikusan gondolkodó iparostársadalom mozduljon meg szervezeten az ipartestületi reakció kisöprésére.

Tagadnak a kunmadarasi vádlottak

(Budapest, július 5.) A budapesti népbíróság ötöstanácsa pénteken folytatta a kunmadarasi program ügyében a főtanácsalást. Elsőnek Tóth Zsigmond könyvelőt, majd T. Káta Gergelyt hallgatták ki, akiknek ter- bujtására gyilkolt a tömeg. Mindket- ten arcátlanul tagadták bűnösségüket. Nagy János volt tanító szintén tagadta bűnösségét.

Az esedékesség után is felvehetik díjaikat a nyugdíjasok

(Budapest, július 5.) A postahivataloknál tapasztalható rendkívül nagy torlódás elkerülése végett a pénzügyi kormányzat úgy rendelkezett, hogy a nyugdíjasok ellátási díjaikat az esedékességet követő bármely napon felvehetik. A kifizetendő összeget az aznapi adópengő szorzószám alkalmazásával köteles a postahivatal kifizetni.

Az általános iskola továbbfejlesztése

(Budapest, július 5.) A vallás- és közoktatásügyi miniszter július 1-én aláírta az általános iskola továbbfejlesztése tárgyában kiadott rendeletet, amely szerint 1. az 1946-47. iskolai évtől kezdődően a gimnáziumok és polgári iskolák másodosztálya helyett az általános iskolai hatodik osztályt, 2. azokban a népiskolákban, amelyekben az 1945-46. tanévben általános iskola működött és az 1-4. osztályban osztálytanítás, az 5-6. osztályban pedig szakrendszer szerinti való tanítás személyi és tárgyi feltételei megvannak, illetve biztosíthatók, a népiskolai 2., 3. és 6. osztály helyett az általános iskolai 2., 3., 4. és 6. osztályt, 3. azokban a népiskolákban, amelyekben az 1945-46. tanévben általános iskola működött, de az 1-4. osztályban osztálytanítás, az 5-6. osztályban pedig szakrendszer szerinti való tanítás személyi és tárgyi feltételei megvannak, illetve biztosíthatók, a népiskolai 5-6. osztály helyett az általános iskolai 1-6. osztályt meg kell nyitni.